

trebno, t. j. pravljice, marnje, basni, stare šege, narodove pesmi, marsikake lastne imena,* ki so se iz starih časov med ljudstvom še ohranile. Med ljudstvom po selih se marsikaj sliši, kar je v mestih popolnoma neznano, in velikrat je že ena zastarana pa na znanje dana beseda k znajdbi ali v terditvi imenitnih reči pripomogla.

(Dalje sledi.)

Napeljevanje za šolske oglednike. *)

Šolski oglednik ima v imenu občine ali soseske šole v svoji skerbi; dani so mu torej ti zaukazi:

1. Skerbno naj si prizadeva, da bodo otroci, kakor gre, hodili v šolo; zavoljo tega mora

a) vsako leto o jesenskih šolskih praznikih ali vakancah z učnikom spisati tiste otroke, ki že lahko hodijo v šolo, in ta spis poterditi s svojim podpisom;

b) mora večkrat, vsaj vsakih štirinajst dni enkrat, priti v šolo, in pogledati v imeniku (katalogu), če so vsi otroci v šoli. Ako bi ktereга ne bilo, naj poprašuje, zakaj ni prišel; naj s prijazno besedo staršem naroča, da bi ga pridno pošiljali v šolo, in ako bi ta opomin nič ne pomagal, naj jih naznani županu, pomenivši se zastran tega z duhovnim gospodom, kateri opravlja dušno pastirstvo v tistem kraju;

c) vsak mesec ali vsake tri mesce narejeni izpisek tistih otrok, ki jih ni bilo v šolo, mora po svoji vesti podpisovati, in pri preiskovanji, ktero župan zastran tega napravi, po pravici samo takrat svetovati, da bi se komu kazen odpustila, kedar za terdno vé, da tega ali unega učenca po veljavnem vzroku ni bilo v šolo.

2. Njegova dolžnost je, da skerbi za to, da učenik otroke pridno uči in z njimi ravna, kakor je zapovedano; torej naj,

a) pogostoma obiskovaje šolo, opazuje, ali sta navadno učenik in njegov pomočnik ves čas, dokler je učenje, neprenehoma v šoli, ali morda šole prekasno ne začenjata, ali prezgodaj ne končujeta;

b) tudi naj pazi, če učenik ne pošilja otrok med šolo zvonit, ali po hišnih ali po drugih opravkih, če ravna z otroci

*) Ker so dolžnosti in pravice šolskih oglednikov po kmetih še premalo znane, naj jih naznanja tudi „Uč. Tovarš“, kakor so zapovedane v c. k. ministerstvenem ukazu 6. jan. 1855. štev. 19072.

prijazno, kakor je zapovedano, če gleda na to, da so otroci mirni in da zvesto poslušajo, če ne nalaga tistim, ki se kaj pregrešé, kake prepovedane kazni, če skerbí za to, da je šola in šolska oprava snažna, če je sam čedno in spodobno oblečen.

Kedar zapazi kako napčenost v teh rečeh, naj jo berž naznani duhovnemu gospodu. Če bi šolski oglednik zapazil, kar se ne pričakuje, da katehet ne podučuje kaj pridno otrok v kersanski veri, ali da ne dela lepo z njimi, bode poročil to okrajnemu šolskemu ogledniku.

3. Tudi ima dolžnost, z duhovnim gospodom in učenikom vred čuti, kako se otroci vedejo. Torej:

a) naj pazi, da otroci pridno in v redu hodijo k sveti maši. V cerkvi, kjer ima učenik svoje opravila bodi si na koru, bodi v žagradu ali zakristiji, naj šolski oglednik skerbí, da se otroci lepo vedejo in naj s pametnimi pripomočki pomaga, da se sploh redno in spodobno obnašajo.

b) Če bi se otroci na ulicah in tergih napčno obnašali, naj to odpravi.

4. Njegovo opravilo je, da se za to poganja, da učenik plačilo, ki mu gre, prav dobiva. Zastran tega ima dolžnost:

a) kedar duhovni gospod in župan, kar se godí vsako leto o začetku šol, odločujeta tiste otroke, ki bodo zavolj ubožnosti zastonj hodili v šolo, pričujoč biti pri tem odločevanju in vestno gledati na to, da bi takih otrok ne bilo preveč, na učenikovo škodo ali pa zalogu, v kterega gre učnina (šolski denar), ampak da se bodo zastonj učili samo tisti otroci, kterih stariši so po §§. 181 in 182*) politične šolske vredbe odvezani dolžnosti, da ne plačujejo učnine.

*) §. 181. Med uboge se štejejo tisti, kteri iz ubožnice kako podporo zares dobivajo, ali ki bi jo dobivali, če bi ubožnica imela premoženja dovolj, sploh taki bajtarji ali željarji in ljudje, ki sebe in svojo rodovino v resnici težko preživljajo.

Tudi vojaškim otrokom obligatnega moštva in sploh vsem rejencem c. k. regimentnih zrejevavnic, in sicer brez razločka, naj bodo vojaškega ali nevojaškega stanu, če hodijo v poglavne šole, ni treba plačevati učnine.

§. 182. Tudi niso dolžni starši, ki že plačujejo učnino za tri otroke, opravljati nikake učnine za vse druge otroke, kar bi jih ob enem v šolo hodilo. Ali ta izjema bo veljala samo za vasi, ne pa za mesta in terge, kjer so večidel premožnejši mestojani in stanovavci, ki jim te zlajsave ni toliko potreba.

b) Gleda naj, da se bodo o pravem času privožale derva za šolsko kurjavo, ali pa dajali denarji, ki so namesti derv izgovorjeni.

c) Prizadevati si mora, da bo učenik, kar in kolikor mu gre v blagu, prav in dobro blago prejemal. Če bi zapazil v tem kako prikrajsanje, naj sosesčanom z rahlo besedo pové, kolika bi bila krivica, ako bi kratili živež temu, ki uči njih otroke; tudi naj z lepim poravnanjem skuša vsak prepir zastran tega braniti ali odpravljati.

5. Dolžan je skerbeti, da se šola in šolska oprava ohrani v dobrem stanu; ako bi v tem kaj našel, da ni po redu, naj pové duhovnemu gospodu; kedar se zaukaže kako zidanje ali kaka poprava, mora gledati, če se po višjem ukazu dosti hitro izvršuje, in ako bi se delo ne izpeljevalo po zaukazu; ako bi kesno napredovalo ali celó zaostalo, mora to naznaniti duhovnemu gospodu.

6. Kedar pride okrajni šolski oglednik šolo pregledavat, mora po vsakem zraven biti, in kar je med letom opazil, bodi napčenga, bodi hvale vrednega, mora odkritoserčno razodeti okrajnemu šolskemu ogledniku, toda ne v pričo otrok, če ima kaj povedati zoper učenika.

7. Kjer je poseben šolski zalog, je dolžnost šolskega oglednika, da pregleduje in popisuje račune zastran tega oskerbovanja.

Šolski oglednik po kmetih ima po svoji službi, ki jo opravlja v imenu soseske, zastran šolskih reči v občinskem odboru sedež in glas ali besedo precej za županom in za občinskimi svetovavci.

P a š n i k.

Kaj se tirja od vsakega učitelja. Učitelj mora pred vsemi drugimi čednostmi, ki jih je treba v učiteljskem stanu, imeti ljubezen do mladine in sploh do učiteljskega stana. Če učitelj ne ljubi mladine, nikoli ne more zvesto splovnati svojih imenitnih dolžnost. Zatorej naj vsaki, preden si izvoli učiteljski stan, dobro premisli in prevdari, če je pregret s to nebeško iskro; in ako se čuti merzlega do tega stana, naj nikar ne bode učitelj; bolje je, da gre, Bog vé kam, kruha iskat.